

St.Jacobs fietsroute deel 3

Pyreneeën - Santiago - Cabo Finisterre, en historische Cantabrische terugroute

Wijzigingen en aanvullingen bij de herziene 7e druk 2016

Bijgewerkt door routemaker en auteur Clemens Sweerman, tot oktober 2017.

Bijgewerkt door Wobien Doyer, tot mrt 2020

De auteur van de St. Jacobs fietsroute, Clemens Sweerman, is in 2018 overleden.

Zijn weduwe Wobien Doyer, stichting Europafietsers en uitgeverij Pirola hechten eraan zijn werk voort te zetten.

Het grootste deel van de tekst hieronder is nog van de hand van Clemens.

Algemene informatie

Fietsers die de route in Zuid-Frankrijk na een onderbreking weer oppakken, onderschatten vaak de eerste dagen zo blijkt ieder jaar. De Pyreneeën bieden wel een goede oefening voor deel 3, zowel vanuit St.Jean-Pied-de-Port als Oloron-Ste.Marie, omdat in Spanje bergetappes volgen, hetgeen een redelijke klimconditie vereist.

Als u met deel 3 van de Jacobsroute wil beginnen zonder direct daarvoor het Franse deel van de route gefietst, en u weet van uzelf dat u niet een uitstekende klimmer bent, kunt u beter vantevoren aan uw klimconditie werken. Ga, eerder in het seizoen, oefenen (met bagage!) in de Ardennen en/of begin bv. In Dax (St. Jacobsroute deel 2)

De keus tussen de Somportpas of de Roelandpas over de Pyreneeën

Met een overnachting op de aanloop naar de Col de Somport in Etsaut, Borce of Urdos is de Somport, - hoewel hoger dan de Roelandpas – niet zwaarder, wel zo'n 150 km langer. Bij Urdos begint de feitelijke klim naar de pas die in zwaarte sterk overeen komt met de stijging van St.Jean-Pied-de-Port naar Roncesvalles.

Alom aanwezige gele pijlen duiden de wandelroutes aan, maar scheppen soms verwarring bij fietsers, die vervolgens van het wandelpad af gaan en op gevaarlijke autowegen terecht komen. Let goed op de beschrijving. De laatste jaren zijn er veel particuliere pelgrimsherbergen bijgekomen.

Spaanse kustroute voor fietsers afgeraden

Fietsers die denken langs de noordkust een makkelijke(r) route te kunnen fietsen vergissen zich: het tegendeel blijkt waar. Uitlopers van de bergen reiken telkens tot in zee en nieuwe hoger gelegen wegen en viaducten zijn verboden voor fietsers of te druk. Daarbij is er veel vrachtverkeer naar uitgestrekte industrieterreinen bij de grote steden en van Spaans toeristenverkeer. De wandelpaden zijn niet te volgen.

Compostelaat in Santiago: pelgrimsbureau en 'Huiskamer'

Fietsers die thuis vertrekken, verwachten met hun Credencial in Compostela in aanmerking te komen voor het Compostelaat. Enkelen werden teleurgesteld omdat sommige medewerkers van het pelgrimsbureau in de pelgrimspas alleen naar stempels kijken van het laatste 'verplichte' traject en geen boodschap hadden aan buitenlandse stempels op de wekenlange ondernomen tocht. Dit hangt samen met de (terechte) angst voor misbruik door o.a. Spaanse toeristen. Zelf wil je natuurlijk je Credencial op de goede manier compleet krijgen, dus vergeet niet vanaf Villafranca del Bierzo tot in Arzúa en Touro 2x per dag stempels te vragen.

LET OP: Vanuit de geestelijkheid in Spanje wordt vanaf 2017 geeist dat de Credencial moet vermelden dat de pelgrimstocht voert naar het graf van de apostel St.Jacob in de kathedraal van Santiago.

Nieuwe Credencials zijn aangevuld met deze tekst en voor al aangeschafte pelgrimspassen biedt het Nederlands Genootschap een stickertje met de tekst aan, in Utrecht, maar ook in Sint Jacobiparochie, Haarlem en Vessem. Fietsers die onderweg in Frankrijk alsnog een (vervolg-) pelgrimspas aanschaffen, kunnen de sticker bij aankomst in Santiago ook in de 'Huiskamer' krijgen.

Het pelgrimsbureau heeft bovendien de regels voor het verkrijgen van de oorkonde aangescherpt.

Voorheen kon je spiritualiteit op het formulier aankruisen, maar sinds deze motivatie is geschrapt blijven alleen religieuze en cultuur-historische beweegredenen over, juist nu behoefte groeit aan spiritualiteit en bezinning.

Nederlandse huiskamer in Compostela Zoals de fietsgids vermeldt, vormt de aankomst in Santiago voor velen een mengeling van vreugde en het besef dat de tocht over is en dat menigeen uit haast onderweg te veel heeft gemist en overgeslagen. Het Genootschap van Sint Jacob heeft een 'Huiskamer' der Lage Landen ingericht, waar pelgrims hun verse indrukken kunnen verwerken en informatie kunnen krijgen. Het is echter geen reisbureau! De huiskamer is gevestigd bij het Pelgrimsbureau, open van 1 mei tot 15 okt. van 10 -17 uur.

Voor velen betekent **Cabo Finisterre** het echte en rustiger einde van hun tocht en de laatste jaren ook **Muxia**. Op beide punten kun je eveneens een certificaat verkrijgen.

Fietsvervoer Rond het Pelgrimsbureau in Santiago wordt je door colporteurs aangesproken voor fietsvervoer. Deze zijn vooral gericht op Spaanse mountainbikers met hun op deze tocht zichtbaar afgeragde fietsen. Ter voorkoming van verlies of beschadigingen kun je hier beter niet op ingaan. Transport richting noorden betekent in distributiecentra extra keren overladen en bij klachten is niemand aanspreekbaar.

Enkele fietsers melden schade bij Consigna Peregrinos, dat fietsen gedeeltelijk uit elkaar haalt, met bagage vepakt in dozen en verzendt met het bedrijf UPS. Bij schade verwijst UPS slechts naar de Spaanse aanbieder. (afleveren bij Mail Boxes, Calle Santiago de Guayaquil 5, tel. 981-938595 (bij Plaza de Galicia).
Fietsers melden goede ervaringen met vervoerder **Soetens** uit Vessem / Steensel, die al jaren vanuit o.a. Santiago en St.Jean-Pied-de-Port fietsen thuis aflevert. Let op gewijzigd **tel. nr.** 0497-842844 of 06-10501014.
Vliegen: veel luchtvaartmaatschappijen rekenen voor bagage en met name bij afwijkende maat / gewicht een apart tarief, dat onaangenaam hoog kan uitpakken. Informeer vooraf goed naar voorwaarden en prijzen.
Vueling gebruikt nu speciale hoge fietsboxen; en met het stuur dwars is verder geen doos of hoes meer nodig.
Fietsbussen rijden van half juni tot half augustus terug naar Nederland vanaf Burgos, Haro (Cantabrische terugroute traject 8 nabij Miranda de Ebro), Pamplona en St.Jean-Pied-de-Port naar Nederland, twee wekelijks.

Wijzigingen en aanvullingen in de route

Traject 1a

Kaart 2 km 18 2e regel: na 300m → N134

Traject 1b

Kaart 8

km 96 Javier: Ermita de Sta. María, biedt een fraai voorbeeld van een vestingkerk.

Traject 2

Kaart 11 Op stadplattegrond Logroño:

km 66,5 op rot ↗ Rua Vieja 'Camino' 🏠

en

km 68,5 rot ↑ Av. De Burgos,

km 73 beschrijving wordt:

km 73 bij **P** voor gebouwtje met pomp langs ← asfaltpad,

omhoog langs ■, wordt grindpad,

km 74,5 op asfalt → en even verder ←, klim, kort 12%,

Kaart 12 km 112 Monasterio de Suso: voor een bezoek aan de hooggelegen historische abdij worden alleen beneden kaartjes verkocht, inclusief vervoer met een busje. Fietspelgrims die zelf naar boven klimmen krijgen wel een stempel en uit bewondering soms toegang tussen twee groepen door.

Traject 3

Kaart 15 km 110,5 bij kruis ↗ ri kerk, na 200m ↖

Traject 4

Kaart 18 Sahagún, aanvulling op tekst op blz 86: De Iglesia de la Peregrina herbergt een bijzondere Mariabeeld uit 1680: een 1.35m hoge Virgen Peregrina ofwel Maria als pelgrim gekleed. Na een lange afwezigheid is zij in 2012 teruggeplaatst in de naar haar genoemde kerk. Vlak voor de brug over de río Cea (kaart 18 km 1) staat een wegkruis met onder het kruisbeeld een afbeelding van de Virgen Peregrina.

Kaart 20 km 107 wordt: mini-rot ↑, en meteen ↗ **Veguellina** 🚲 ▲ Calle Pío Cela door centrum, kruis spoor,

Traject 5

Kaart 23 km 78,5 de minirotonde is nu een kruispunt

Kaart 24 Palas de Rei. 2,5 Km na deze plaats eindigt de nieuwe snelweg A54 op de N547.

Hierdoor komt er vaak onaangenaam veel (vracht-)verkeer op de fietsroute, tot aan Melide.

Volgens de plannen duurt deze situatie nog tot de snelweg in 2021 klaar is. Let extra goed op.

Kaart 25 Vanaf Arzúa.tot aan de route afslag bij km 162,5 is de N547 ook druk met (vracht-)verkeer.

km 162,5 eerste regel moet zijn: rot ↖ ri Touro.

Traject 6b

Tegenover kaart 30 (blz 134) Route vanaf Muxia , km 0 1e regel **Cee** 400m. na afslag AC445 ↗ ri Xallas,

8 Cantabria terugroute: Santiago - Lugo - Aguilar - Estella - Pamplona

Traject 8.3

Kaart 41 km 65,5 hier is één rotonde ri La Vega, en na 500m bij vw rechts en meteen links fp door tunnel.

km 79 in Sotillos is geen ■ meer.

km 91 Cistierna, op de spl van weg C626 staat nu ri Guardo.

Kaart 42 km 117,5 bij Ermita del Cristo is geen rotonde, weg volgen.

Traject 8.4

Kaart 44 km 104,5 en 107,5: het wegnummer is gewijzigd in CL633.

Kaart 45 *routevariant over Frias* Tussen Frias en Tobalinilla is de routelijn verkeerd ingetekend. De routetekst is wel goed en beschrijft een rustiger weggetje zuidelijk van de rivier, dat op de kaart te volgen is.

Tegenover kaart 45 (blz 176) route vanaf Frias terug na "→ de kloof in": *Op A2625 → wordt na Ebrobrug Bu525, na 3,5 km ← Bu5243 over Guinico naar Miranda*

Traject 8.5

Kaart 47 km 68 na de tunnel heeft het pad even los grind, km 70 ↘ steil (!) 25m omlaag, asfalt ← Acedo,
Na Acedo is het pad matig onderhouden en er ontbreken bordjes.

Kaart 48 km 98,5 kruis vw is nu op rotonde ↑

Wijzigingen, aanvullingen campings

Traject 1a

Kaart 1 km 0 Oloron-Ste.Marie, de ▲ heet nu Camping Pyrénées nature, en is het gehele jaar geopend.
Bij de camping is geen pelgrimsgîte meer.

Kaart 2 km 27 Accous ▲ Camp Despourrins, op kp → , aan D834

Traject 4

Kaart 20 km 107 Veguellina de Órbigo, ▲ La Manga, Avenida de Páramo, is na spoor ←, aan río Órbigo
bij sportpark/zwembad

Traject 5

Kaart 23 km 66 Samos, zona de acampar is opgeheven, de bordjes staan er nog wel.

Kaart 23 km 77 Sarria, ▲ Vila de Sarria, is ri "Samos por Pintin" 1 km, begin Sarria na minirot 1^e →

Kaart 24 km 136 Leboeiro / O Coto, kampeerveldje, safaritent en 1 kamer B&B bij Casa Familia,
Heidi Kleinleugenmors-Voortman (Ned.), N547 nr. 27 bij km-paal 43, gastvrij, tel. 6051-20522.

Kaart 25 km 158 Ribadiso: de albergue municipal met kampeerveldje is 3 km oostelijk bij de rivier.

Traject 6

Kaart 29 Muxia ▲ Lago Mar moet zijn:

Traject 6b Kaart 30 ri Muxia km 15 Os Muños ▲ Lago Mar Playa de Lago Merexo,
op AC 440 → na 200m ← ri Merexo 3,5 km noord

Traject 8.3

Kaart 40 km 22 Villamanín, ▲ veldje links aan de route in het dorp, Info bij jeugdherberg,

Traject 8.4

Kaart 45 km 146,5 Frias ▲ Playa El Salero aan de Ebro is gesloten

Traject 8.5

Kaart 46 km 182 Haro 16 km moet zijn:

Kaart 46 Variant over Haro (vanaf Miranda 16 km zuid over Bu 735/306)
: bij binnenkomst Haro → ▲ Ctra. Vieja de Miranda,

Wijzigingen, aanvullingen Hotels, B&B, hostals, albergues

Traject 1a

Kaart 1 km 0 Oloron-Ste.Marie, ☂ op ▲ is opgeheven.

Kaart 2 km 27 in Accous is geen pelgrims refuge meer

Traject 1b

Kaart 7 km 92 Yesa Sierra de Leyre, Calle René Petit 4, is geen ☂ maar een "Albergue Tourístico".
Er kunnen dus ook anderen dan pelgrims overnachten.

Traject 2

Kaart 10 km 20 Estella ☂ San Andrés, moet zijn Plaza de Santiago 50.

Estella ☂ Cristina: Credencial vereist.

Traject 4

Kaart 19 km 88 Villar de Mazarife, albergue Tio Pepe heeft een ander tel. nr. 987-390517.

Kaart 21 km 180 Ponferrada, ☂ albergue San Nicolás, adres is: C.Obispo Camilo Lorenzo, ▲

Traject 5

Kaart 23 km 102 Portomarin, Alb. Ferramenteiro, Chantada 3 is gesloten

Kaart 24 km 136 Leboeiro / O Coto, 1 kamer B&B bij Casa Familia, Heidi Kleinleugenmors-Voortman (Ned.),
ook ▲, N547 nr. 27 bij km-paal 43, gastvrij, tel. 6051-20522

Traject 7

Kaart 31 km 0 St.Jean-Pied-de-Port, hotel Etche Ona is gesloten.

8 Cantabria terugroute: Santiago - Lugo - Pamplona

Traject 8.3

Kaart 42 km 151 Alba de los Cardaños, ✂ Miralba is gesloten,
km 158 Triollo, eigenaar hotel Montana overdag vaak afwezig.

Traject 8.4

Kaart 44 km 86 Covanera, ✂ La trucha is opgeheven.
km 121 Poza de la Sal, ✂ Rufos y Topos tel. nr. buiten gebruik.
km 123 Poza de la Sal, 🏠 Virgen de Pedrajas, aan route, l, tel 947-257707.
km 134 Oña, B&B Once Brutos heeft tel. nr, 947-300010.
km 134 Oña ✂ Hostal rural El Rincon del Convento, Calle Convento, tel. 947-300455.

Traject 8.5

Kaart 46 km 0 Miranda, ✂ la Taberna Grande, San Juan 25, bij Plaza de Espagne, tel. 947-333358.